

Samrådsredogörelse

Utfärdat: 2020-05-25

Diarienummer: 1935/88

Emma Svensson

Telefon: 031-368 19 37

E-post: emma.svensson@sbk.goteborg.se

Bildande av naturreservatet Lärjeåns dalgång

Samrådsredogörelse

Sammanfattning

Förslag till Naturreservat för Lärjeåns dalgång har varit på samråd 17 juni – 30 september 2019. Öppet hus har hållits vid 2 tillfällen.

Synpunkter har inkommit från remissinstanser och sakägare. De stora synpunkterna handlar om reservatets gränser, hänsyn till samhällsviktiga funktioner och anläggningar. Att föreskrifter och skötselplanen behöver ses över, för att bland annat bättre anpassas till jordbruket. Synpunkter på hanteringen av friluftslivet samt synpunkter om budget och finansiering av reservatet.

Flera privata markägare är negativa till en reservatsbildning på deras marker, främst längst i öster kring Kvarnabäcken och Hällebäcken.

Stadsbyggnadskontoret kommer i det fortsatta arbetet med naturreservatet att se över och omarbete föreskrifter, skötselplan samt reservatsgränsen. Ett flertal privata fastigheter och andra sakägare, som har lämnat in synpunkter, kommer helt eller delvis utgå ur reservatsförslaget.

Inkomna synpunkter och stadsbyggnadskontorets kommentarer

Inkomna synpunkter har sammanfattats nedan. Personnamn anges inte.

Synpunkterna finns i sin helhet på stadsbyggnadskontoret.

Kommunala nämnder och bolag m.fl.

Kulturnämnden

1. Kulturnämnden konstaterar att kulturhistoriskt värdefulla odlingsmiljöer i området är knutna till gårdsanläggningar och som är uttagna ur reservatsbildningen. Detta bidrar till att det kulturhistoriska innehållet i reservatet blir mindre.

2. Kulturnämnden föreslår att vårdplaner upprättas för två fornlämningar (gravfält) inom reservatet i samråd med länsstyrelsen.
3. Det bör inskrivas i hur ”fornlämningsfaddrar” ska kunna bedriva enkel vård av fornminnen inom reservatet.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Stadsbyggnadskontoret har bedömt att byggnader generellt inte ska ingå i naturreservatet. Reservatsbildningen har fokuserat på att skydd delar av det värdefulla kulturlandskapet och den öppna landskapsbilden. Skötsel av Domilehög kommer finnas med i skötselplanen.

Sociala resursnämnden

Ställer sig positiva till förslaget. Förvaltningen bedömer att reservatsbildningen ligger i linje med intentionerna i stadens arbete för social hållbarhet och jämlikhet genom att det säkerställer tillgång till ett område som är attraktivt för bland annat friluftsliv.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat detta.

Idrott och föreningsnämnden

1. Idrotts- och föreningsförvaltningen är positiva till beslutet.
2. Det är viktigt att naturreservatet bidrar till att skydda stadslantgårdar och föreningar inom ridsport eftersom konkurrens om mark ökar när staden växer.
3. Idrott och föreningsnämnden anser att det behöver förtydligas hur ett delat skötselansvar ska fungera och om det är lämpligt att dela upp skötseln efter förvaltningskartan.
4. Vilka konsekvenser skötselansvaret får för föreningen som arrenderar mark samt vilka resurser och kompetens de har att utföra uppgiften.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Reservatet säkerställer mark kring Bergums fritidslantgård och Storås stallet. Eftersom de olika förvaltningarna redan idag sköter markerna uppdelat efter förvaltningskarta anser stadsbyggnadskontoret inte att det är motiverat att göra någon annan uppdelning av skötselansvaret i reservatet. Ansvar för skötsel i reservatet ligger på förvaltaren.

Stadsdelsnämnden Östra Göteborg

1. Stadsdelsnämnden tillstyrker förslaget om bildande av naturreservatet Lärjeåns dalgång.
2. Viktigt med tydliga och informativa entrépunkter och önskvärt med tydlig vägvisning redan från kollektivtrafiken.
3. Det är viktigt med väl underhållna gångvägar.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Enligt skötselplanen ska vägar, vandringsleder och entréområden underhållas årligen.

Stadsdelsnämnden Angered

1. Förvaltningen tillstryker förslaget.
2. Viktigt att ta in synpunkter från lokala föreningar som finns i närområdet.
3. Reservatsbildningen kommer få betydelse för hela Göteborg och Angered. Förslaget är i enlighet med Angereds lokala stadsutvecklingsprogram 2019–2030.
4. Bildandet säkrar förutsättningar och utvecklingsmöjligheter för jordbruket och areella näringar, småskalig livsmedelsförädling och grön turismnäring.
5. Önskemål om att det i skötselplanen anges att utvecklingsmark och odlingsmark också kan rymma småskalig livsmedelsförädling.
6. Pekar på nödvändigheten av att släcka ut detaljplaner som inte längre är aktuella.
7. Förslag till ny översiktsplan för Göteborg behöver anpassas till Naturresevat i Lärjeåns dalgång.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Stadsbyggnadskontoret kommer inte att släcka ut detaljplaner, som inte längre är aktuella. Reservatsförslaget stämmer överens med förslaget till den nya översiktsplanen.

Grundskolenämnden

1. Grundskolenämnden tillstryker förslaget
2. Närliggande skolors möjlighet att utvecklas och använda reservatet närmast skolorna får inte försämrats.
3. Bildandet av reservatet tillgängliggör området i högre utsträckning än idag.
4. Möjligheten att nå naturresevatet med kollektivtrafik bör ses över.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Stadsbyggnadskontoret bedömer att reservatet inte påverkar skolors möjlighet till utveckling. Stadsbyggnadskontoret anser att det redan idag finns bra möjlighet att nå naturresevatet med kollektivtrafik, både med buss och spårvagn.

Förskolenämnden

Förskolenämnden bedömer att ärendet inte berör nämndens verksamhet och beslutar därför att avstå från att besvara remissen.

Kretslopp och vattennämnden

1. Kretslopp och vattennämnden anser att vattenförsörjningen bör läggas till som ett undantag under rubriken Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall.
2. Om ovanstående inte är möjligt att ändra bör i stället föreskrift A15 ändras. Kretslopp och vatten behöver kunna spränga, borra och schakta mm samt eventuellt anlägga väg, ta ner träd eller liknande om det är nödvändigt för vattenförsörjningen.
3. Nämnden anser att reservatsgränsen ska ändras vid Lärjeåns mynning i Göta älv och att gränsen istället går vid nuvarande Natura 2000 gräns.
4. Det bör vara möjligt att anlägga fiskväg då det stämmer väl överens med naturreservatets syfte samt medverkar till att en god ekologisk status uppnås och bibehålls.
5. Ett stycke under rubriken "Beslutets förenlighet med riksintresse, planer och områdesbestämmelser" bör förtydligas.
6. Sista stycket under rubriken "Reservatets föreskrifter" är otydligt gällande särskiljning av vattenförsörjning respektive fördröjning och rening av dagvatten och förslås delas upp och förtydligas.
7. I skötselplanen under rubriken "Delområde 1:1 Lärjeån" bör en del i det sista stycket förtydligas.
8. Viktigt att det i framtiden är möjligt att uppföra nya anläggningar för dagvattenrening för att minska föroreningspåverkan på Lärjeån från dagvatten.
9. Under rubriken "Vattenstatus" i skötselplanen bör en mening förtydligas.
10. Kretslopp och vatten vill att stycket om deponier på sidan 6 i beslutshandlingarna justeras.
11. För information så benämns Lärjeholmsdammen inom projekt på KoV som "Kvarndammen"

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Stadsbyggnadskontoret har valt att lägga anläggande ny luft- eller markledning eller ledning i vatten under tillståndsplikt. Syftet med detta är inte att förhindra åtgärder för vattenförsörjningen utan att det ska vara möjligt att ställa villkor som styr hur, när och var de sker. Detta för att undvika negativ påverkan på reservatets värden. Området vid Göta älvs mynning kommer att tas bort från reservatet. Arbetet med att anlägga nya omlöpen för fisk i Lärjeån är undantaget från föreskrifterna. Rening av dagvatten är en positiv åtgärd och hjälper till att uppfylla syftet med reservatet. Det kan krävas tillstånd för nya anläggningar för att säkerställa att naturvärden inte kommer till skada.

Miljö- och klimatnämnden

1. Tillstryker förslaget
2. Miljö- och klimatnämnden ser att resurser behöver avsättas för skötsel, utveckling av området samt för uppföljning.
3. Nämnden instämmer att skyddet kommer inverka positivt på möjligheten för området att leverera ett stort antal ekosystemtjänster.

4. Nämnden är positiva till förbudet att avverka, gallra eller röja träd i anslutning till vattendragen men förbudet behöver förtydligas.
5. Förbudet att plantera ut främmande eller invasiva växter och djur behöver förtydligas.
6. Nämnden ser att tältning bör regleras i föreskrifterna.
7. Uppföljning av skötselåtgärder och bevarandemål behöver förtydligas.
8. Hantering och tidsplan för undersökning av bäckarnas naturvärden behöver konkretiseras.
9. Det behövs ta fram en tydligare plan för hur invasiva arter ska hanteras inom reservatet.
10. Nämnden anser att Stadsbyggnadskontoret bör ytterligare se över tillgängligheten till naturreservatet.
11. Listan över ekosystemtjänster i området kan kompletteras.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Kontoret ser över synpunkterna kring föreskrifter, uppföljning och ekosystemtjänster. Stadsbyggnadskontoret har ansvar för uppföljningen och avsätter resurser för detta. Förvaltaren ansvarar för skötseln i reservatet och frågan om resurser till skötsel får förvaltaren lyfta till sin nämnd. Stadsbyggnadskontoret anser att det redan idag finns bra möjlighet att nå naturreservatet med kollektivtrafik, både med buss och spårvagn.

Fastighetsnämnden

(Fastighetskontoret är tillfrågade att yttra sig över föreslaget beslut i egenskap av fackförvaltning samt som innehavare av markupplåtelse och har även yttrat sig i egenskap av markägare till kommunens fastigheter.)

1. Det förvaltningsöverskridande arbetet med nyttjandet av våra gemensamma resurser är positivt och viktigt
2. Reservatsarbetet bör invänta den nya översiktsplanen.
3. Fastighetsnämnden kan inte se att hela detta område har ett skyddsbehov och ser faror med att så mycket mark exkluderas från framtida stadsutveckling avseende bebyggelse, kommunikationsvägar och kommunal service. Beslutet kan dessutom innebära problem att binda ihop de nordöstra stadsdelarna. Nämnden anser att fokus bör ligga på att värna de mest skyddsvärda områdena med utgångspunkt i riksintresse och Natura 2000.

Fastighetsnämnden lyfter fram följande exempel på områden som bör ha en buffert mellan bebyggelse och skydd:

- Angereds centrum måste möjligheten finnas att utöka och förtäta befintlig stad.
- I norra Kortedala behöver utrymme lämnas till framtida bebyggelse.
- Östra om Bergsjön behöver mer utrymme för en trafiklänk.
- Området runt Mölnebäcken bör undantas från reservatet för att möjliggöra stadsutveckling
- Hänsyn till framtida utbyggnad av vattenverket vid Alelyckan.
- Sörbergen öster om Bergsjövägen hindrar förbindelse för Olofstorp som enbart förbinds med övrig bebyggelse via Gråbovägen.

4. Ytterligare utredning behöver utföras över vilka områden som bör skyddas, vilka som kan exkluderas och vilka konsekvenser som det får för kommunen.
5. Skötselplanen ger ett visst utrymme för att i framtiden omvandla betesmark till odlingsmark om möjligt, vilket minskar risker för ekonomiska konsekvenser.
6. Ett inrättat naturreservat innebär att kommunen, särskilt fastighetsnämndens, rådighet över marken inskränks och begränsar handlingsutrymmet, men skyddar ekosystemtjänster och natur från exploatering. Att exkludera så mycket av kommunens markkapital från framtida exploatering är paradoxalt nog både kapitalförstöring och en investering.
7. Kommunen går miste om framtida exploateringar, potentiella byggrätter och markförsäljningar samt där tillhörande intäkter
8. Ett reservatsbeslut för Lärjeån skulle innebära att Göteborgs stad skyddar 16 % av kommunens yta och 40 % av stadsdelen Angered skulle bestå av skyddad natur. Fastighetsnämnden jämför med Kungälv kommun som består av skyddad 14,7% skyddad natur. (2018 SCB).
9. Kommunen har alternativa verktyg för att kontrollera utvecklingen av kommunal mark, utan att binda upp för all överskådlig framtid. et cetera
10. Kommunen har med hjälp av detaljplaner och områdesbestämmelser möjlighet att styra utvecklingen utan att de inkluderas i naturreservatet.
11. Kontoret ifrågasätter det rimliga i att kommunen genom fastighetsnämnden fortsätter att äga mark som inte kan nyttjas till annat än syftena skog och jordbruk. Fastighetskontorets markinnehav består utöver planlagd mark av den så kallade markreserven. Detta är mark som består av skogs- och jordbruksmark och annan råmark som kommunen äger i väntan på att den planläggs för annan markanvändning.
12. Det är viktigt att även ledningar som ligger nedgrävda enbart med så kallade kulvert- och ledningstillstånd samt ledningar i kommunal mark utan andra upplåtelseformer än kommuninterna avtal även innefattas av undantaget från de föreskrifter som förbjuder schaktning och grävning et cetera.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Reservatsförslaget ligger i linje med förslaget till översiktsplanen. Stadsbyggnadskontoret anser inte att det är nödvändigt att invänta beslut om den nya översiktsplanen utan reservatsbildning bedöms kunna pågå parallellt. Stadsbyggnadskontoret kommer att se över reservatsgränsen. Staten är redan idag överinstans i många frågor gällande de värden som reservats är till för att skydd. Det gäller bland annat dispensen för strandskydd och från bestämmelserna för Natura 2000-området.

Stadsbyggnadskontoret anser att miljöbalken är det mest lämpliga lagstiftningen för att skydda och utveckla naturvärden.

Park- och naturnämnden

1. Park- och naturnämnden tillstyrker förslaget
2. Önskemål om att bort Storås stallets paddock ur reservatet
3. Numrerar bäckarna i kartorna.

4. Svårt att se markeringen "reservatsgräns under bro" i kartorna.
5. Ha en annan symbol för rastplatser.
6. Ha bara med teckenförklaring för befintliga objekt i kartorna med fornlämningar³.
7. Lärjeån och biflöden borde ingå i känsliga områden.
8. Önskemål om att "Skäl för beslut" punktats upp mer.
9. Lägg även till "att tälta" i ordningsföreskrift C4.
10. I beslutshandlingen kan meningen om pilgrimsleden tas bort. Lägg till att Bohusleden går genom reservatet.
11. Lägg till ridning i stycket om allemansrätten under "Upplysningar" i beslutstexten.

Skötselplanen:

12. Lägg till under rubriken "Naturvärden på land" att både hasselmus och fladdermus är fridlysta.
13. Klockgentiana kan även gynnas av störningar som ändrad vattenregim.
14. *Vattenstånds, dammen har renoverats 2019*
15. Det är oklart om tredje stenbron är belägen vid Ekevadsvägen.

Skötselområden:

16. *Prioriterade biflöden:* Oklart vad som menas med att fiskestatusen behöver åtgärdas innan några åtgärder genomförs i Bingareds- och Vrässeredsbäcken.
17. *Lövskog med barrskogspartier:* Pelarsalar ska bevaras är mer ett bevarandemål än skötselåtgärd.
18. *Lövsumpskog:* Skötselåtgärder som döda träd ska stå kvar och fri utveckling passar bättre in i bevarandemål.
19. *Barrdominerad skog:* Lägg till att trädslagsvariation ska utvecklas och bevaras som skötselåtgärd.
20. *Brandfält:* Lägg till röjning för framkomlighet längs eventuella leder som skötselåtgärd.
21. *Odlingsmark:* Lägg till "eller annan form av odling" i bevarandemålet.
22. *Friluftsliv och anläggningar:* Ändra formulering i skötselåtgärder till "För att gynna ridning kan förvaltaren markera var ridning är tillåten, till exempel i kanten av en åkermark. Det blir inga anlagda ridvägar men visar tydligt var det är tillåtet att rida."
23. *Kulturhistoriska lämningar:* Västgötabanan är på vissa delar både gång-, cykel- och ridväg. Förtydligande behövs om respektive markförvaltare utföra eventuella skötselåtgärder av kulturhistoriska lämningar.
24. Det behöver var tydligt att nuvarande markförvaltare ansvarar för skötselåtgärder i olika delområden.
25. Det behöver framgå hur ofta uppföljning av bevarandemålen skall ske.
26. Informationsskyltning, ledmarkering, hänvisningsskyltar samt underhåll av vägar, vandringsleder och entréområden. Det behöver framgå om det översyn som ska ske årligen och åtgärder efter behov.
27. Ytterligare en kolumn kan läggas till specifikt för broar med både översyn och åtgärder.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Kontoret kommer att se över synpunkter kring föreskrifterna, skötselplanen och kartor. Storås stallets paddock

och området med klockgentiana kommer båda att tas bort från reservatet. Uppföljningen av bevarandemålet kommer att finnas i uppföljningsplanen, som stadsbyggnadskontoret tar fram tillsammans med förvaltarna.

Trafiknämnden

1. Föreslagna bestämmelserna för reservatet innebär att flera åtgärder, t ex ersättning av broar, breddning av bil, gång- och cykelvägar inom reservatet kommer kräva tillstånd från byggnadsnämnden om sådana planeras. Tillståndsplikten bör dock inte vara resurskrävande.
2. För trafiknämndens del skulle de föreslagna föreskrifterna innebära förbud mot nyanläggningar av väg, vägbro, vändplats eller parkeringsplats inom föreslaget reservatsområde. Reparationer och underhåll av befintliga vägar är undantagna.
3. Reservatbildanden kan innebära att ökade krav på staden på rening och fördröjning av dagvatten och avloppsvatten från områden runt tänkta reservatet. De åtgärder som behövs för att förbättra vattenkvaliteten alternativt åtgärder som fördröjer vattnets flöde till recipienten i naturreservatet kommer troligen innebära att extra medel behöver tillsättas för att möta det kravet.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Stadsbyggnadskontoret ska se över föreskrifterna och undantag för nya vägar.

Göteborg Energi Nät AB (GENAB)

Har inga invändningar och inget att erinra.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna.

Göteborg Energi Fjärrvärme och Fjärrkyla samt Signalkablar

1. Inom planerat Naturreservat äger Göteborg Energi viktiga huvudledningar med tillhörande komponenter för försörjning av stora delar av Angered med fjärrvärme.
2. Göteborg Energi äger rätten att rondera och underhålla anläggningarna och i värsta fall laga akuta läckor. Detta medför att Göteborg Energi eventuellt kommer att utföra markarbeten för åtkomst till ledningarna. Markarbeten kan medföra att buskar och i värst fall träd påverkas.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Naturreservats har beaktat dessa samhällsviktiga funktioner. Reparation, underhåll, trädsäkring och ombyggnad av befintliga nedgrävda ledningar och befintliga luftledningarna med tillhörande anläggningar är undantagna föreskrifterna.

Göteborg Energi Gasnät AB (GEGAB)

1. GEGAB har en driftsatt gasledning längs Lärjeåns norra sida och denna gasledning måste beaktas.
2. Göteborg Energis ”Bestämmelser vid markarbeten” skall följas

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Vid reparation, underhåll och ombyggnad av befintliga nedgrävda ledningar och befintliga luftledningar med tillhörande anläggningar. Detta innefattar även gasledningen.

Göteborg Energi GothNet AB

1. GothNet vill ha möjlighet att förlägga nya ledningar eller att ha kvar eller byta ut befintliga ledningar.
2. Befintliga och tillkommande ledning måste kunna nås för drift och underhåll på ett normalt sätt.
3. Gothnet vill ha möjlighet att söka ledningsrätt på deras befintliga kanalisationer.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Tillstånd krävs för att anlägga ny luft- eller markledning eller ledning i vatten. Detta gäller även för tillhörande byggnad eller anläggning avsedd för allmänt ändamål. Syftet med tillståndsplikten är inte att förhindra åtgärder utan att det ska vara möjligt att ställa villkor som styr hur, när och var de sker. Detta för att undvika negativ påverkan på reservatets värden. Reparation, underhåll, trädssäkring och ombyggnad av befintliga nedgrävda ledningar och befintliga luftledningar med tillhörande anläggningar är undantagna föreskrifterna.

Higab

Higab ser bra positivt till förslaget att bilda det föreslagna naturreservatet Lärjeåns dalgång.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna.

Statliga och regionala myndigheter

Länsstyrelsen

1. Naturreservatets syfte i huvudsak överensstämmer med Natura 2000-områdets bevarandeplan och dess prioriteringar. Det vore dock en fördel om bevarandeplanen blev mer synlig i delar av skötselplanens beskrivning.
2. Det bör framgå tydligare att Länsstyrelsen prövar och har tillsynen på strandskyddet inom de delar av naturreservatet där det även är Natura-2000 området.
3. Synpunkter på förbud mot schaktning. Det bör finnas ett undantag för jord-och skogsbruk. Föreskriften medger inte heller undantag för normala

underhållsåtgärder för vägar i området eller uppförande av byggnader enligt punkt 1 eller 13 A i föreskrifterna.

4. Åtgärder som omfattas av A föreskrift nr 17–23 är svåra att genomföra utan att man samtidigt utför åtgärder som redan är hårdare reglerade genom A föreskrift nr 4. En möjlig lösning är att förse A4 med samma hänvisning som A1.
5. Synpunkter på förbudet att ta bort eller skada stengårdsgårdar och stenrösen.
6. Punkt 10 i A föreskrifterna behöver förtydligas att undantaget inte gäller inom Natura 2000-området.
7. Synpunkter på förbud att på kommunal mark ta ner eller skada träd eller buskar. Vissa delar av de privatägda skogarna ligger inom Natura 2000-området. Enligt art- och habitatdirektivet är det inte tillåtet att avverka utpekade habitat.
8. Föreskriften A8 blir otydlig eftersom den förbjuder nedtagning av träd och buskar samtidigt som beslutet i övrigt förutsätter hyggesfritt skogsbruk inom barrskogsområdena.
9. Det framgår att syftet ska nås genom att hyggesfritt skogsbruk används för att förvalta barrskogsområdet. Det finns dock ingen koppling till ett uttalat syfte utan där nämns endast Värdefulla ädellövskogar.
10. Det saknas konkreta, tydliga föreskrifter i beslutet eller åtgärder i skötselplanen med koppling till ekologiskt funktionella kantzoner.
11. Synpunkt på förbud att avverka, gallra eller röja träd i anslutning till vattendrag. Vad menas med ” i anslutning”.
12. Synpunkt på undantag från förbud att gödsla, kalka eller använda kemisk eller biologiska bekämpningsmedel. Gäller detta oavsett hur nära åkermarken ansluter till vattendragen eller förutsätts en skyddszon?
13. Då en skötselplan inte är juridiskt bindande bör rättigheter att utföra anordningar och åtgärder säkras genom ett bifogat kartmaterial till beslutet.
14. Synpunkter på förbud att inom markerat område på bilaga 6 a-b cykla eller rida.
15. Viktigt att de kartor som hänvisas till finns bilagda till beslutet, inte skötselplanen.
16. Det bör framgå så tydligt som möjligt av reservatsbeslutet vad bakgrunden till föreskrifterna är, gärna i direkt anslutning till dessa.
17. Om en dispensansökan handläggs av en person utan miljökompetens bör det av reservatsbeslutet framgå att biologisk, miljövetenskaplig, naturvetenskaplig eller motsvarande kompetens rådfrågas i handläggningen.
18. Skötselområde 10:1 verkar inte finnas på kartan.

19. Synpunkt på förbud att kalka i reservatet. Länsstyrelsen konstaterar att det verkar finnas en konflikt mellan föreslagen föreskrift och pågående kalkningsverksamhet.
20. Synpunkt på förbud mot att ta vatten från Lärjeån eller biflöden under torrperioder och perioder med mycket låga flöden. Det kan finnas skäl för kommunen att överväga om förbudet behövs då denna föreskrift kan innebära dubbelreglering samt att det kan finnas befintliga tillstånd att ta ut vatten som föreskriften kan komma att strida emot.
21. Det kan finnas skäl för kommunen att även överväga att ta bort ”avleda vatten” i förbudet mot att dika, dämna, valla in eller avleda vatten.
22. Länsstyrelsen vill påminna om att skötselplanen innehåller ett antal åtgärder som kan kräva prövningar/samråd enligt andra lagrum innan de utförs.
23. Genom restriktioner gällande schaktning, byggnader, deponier m.m., vilket är de vanliga hoten mot fornlämningar, får även dessa ett starkare skydd inom det blivande reservatet.
24. För att kunna hålla betesdjur på betesmarken är det bra om dessa kan gå ned till vattnet och dricka (gäller då utanför Natura 2000-området.) Vattentillgången till djuren kan annars bli svår att lösa.
25. Göteborgs stad bör tydligare redogöra för sin bedömning att reservatet inte strider mot gällande detaljplaner. Skrivningen att Reservatsföreskrifterna inte ska utgöra hinder mot de åtgärder som kan utföras enligt gällande detaljplaner som ingår i naturreservatet och områdesbestämmelserna för Bergums byar och områdesbestämmelser för fritidshus i Rydet blir i sammanhanget otydlig. Ni bör förtydliga vilka åtgärder det kan innebära. Följande planer behöver tydligare redovisa att reservatet inte strider mot
 - a) 1480K-II-3270 industriområden i Linnarhult och Äspered Ev. T – trafikändamål.
 - b) 480K-II-3774 Golfbana
 - c) Avstyckningsplan väster om Torvhög.
26. Länsstyrelsen vill också uppmärksamma på att Trafikverket planerar för uppställningsspår för järnväg i Lärje, nu i tidigt skede. Tillfartsvägar kan behövas i område som tangerar föreslaget naturreservat.
27. Det är viktigt att framtida nyttjande av nödvattentäkten inte äventyras i samband med reservatsbildningen.
28. Det bör säkerställas att eventuella åtgärder kopplat till hantering av ytavrinning för att skydda bebyggda områden, i eller i anslutning till reservatet, mot översvämning går att genomföra.
29. Kommunen skriver att ”Konsekvenserna av ett ändrat klimat hanteras bäst i kommande revideringar av skötselplanen, eftersom det i nuläget är svårt att mer specifikt förutsäga hur dessa kan bli.” Anser kommunen att detta är tillräckligt för att säkerställa att eventuella åtgärder går att genomföra i

framtiden, då man med stöd av skötselplanen inte kan vidta åtgärder som står i strid med reservatsbeslutet?

30. Anser att även utredning av saneringsbehov och saneringsåtgärder för förorenade områden som inte är kopplade till deponier, om det förbättrar mark-och vattenmiljön ska vara undantaget A-föreskrifterna.

31. Närliggande verksamheter kan komma att innebära bullerstörningar och andra störningar i det planerade reservatet.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Bevarandeplanen för Natura 2000-området kommer att göras mer synlig i skötselplanen. Föreskrifterna ska se över, och där det behövs, kompletteras med undantag med hänvisning till tillståndsplikten. Syftet ska se över. Beslutet ska kompletteras med en förklaring ett antal av föreskrifterna. Stadsbyggnadskontoret ska se över bedömningen att reservatet inte strider mot gällande detaljplaner.

Försvarsmakten

Inget att erinra

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat detta.

Lantmäterimyndigheten

1. Beslutskartan är otydlig och gränser är för grova.
2. Reservatsgränsen bör i möjligaste mån överensstämma med fastighetsgränserna.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Stadsbyggnadskontoret ska se över beslutskartan och reservatsgränserna

SGU Sveriges geologiska undersökning

Avstår från att yttra sig.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat detta.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen ställer sig positivt till att reservatet bildas.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat detta.

Havs- och vattenmyndigheten

1. Det bör nämnas i beslutet att Lärjeån är av länsstyrelsen utpekad som nationellt särskilt värdefull i enlighet med den nationella strategin för

skydd av vattenknutna natur-och kulturmiljöer och är därmed högt prioriterad för områdesskydd. Detta bör nämnas under skäl för beslut.

2. Skyddet av Lärjeån kommer att bidra till uppnåendet av flera miljö kvalitetsmål och även av Regeringen fastställda etappmål för skydd av sjöar och vattendrag.
3. Synpunkt på förbud att planera in fisk i dammar och våtmarker. Denna föreskrift bör även omfatta Lärjeån.
4. Information om att det krävs tillstånd av Länsstyrelsen enligt förordningen om fisket för att planera ut fisk i ett vattenområde bör skriva in i beslutet.
5. Föreskrift C3 är lite för vag och bör ändras till: Plantera eller sätta ut djur och växter.
6. I övrigt tillstyrker havs- och vattenmyndigheten förslaget.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Stadsbyggnadskontoret ser över synpunkterna kring föreskrifter och förslag till tillägg i beslutet.

Trafikverket

1. Trafikverket är positiv till naturvårdsarbetet och det naturreservat som föreslås.
2. Framtida vägbyggnadsprojekt behöver mark i området kring trafikplatsen väg 190 och Bergsjövägen. Det finns idag inga beslutade planer för dessa åtgärder.
3. Trafikverket anser att kommunen bör ändra gränsen så att reservatsområdet inte överlappar vägområden.
4. Gränsen för naturreservatet bör justeras i avsnittet från cirkulationsplatsen och ca 200 meter utmed Bergsjövägen söderut.
5. Det bör tydligt skrivas in att en breddning av Bergsjövägen får ske i strid med reservatsföreskrifterna. (Om det nämnda vägprojektet blir av i framtiden så är det på initiativ av Göteborgs stad.)
6. Åtgärder för uppställningsspår och depå för Västtrafik och Västtågen pågår vid gränsen till Naturreservatet vid Lärjeholm.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Förslaget stämmer överens med gällande översiktsplan samt förslaget till den nya översiktsplanen. Gränsen kommer att justeras för att inte överlappa vägområden.

Vattenfall Eldistribution

1. Vattenfall vill lägga till ordet förnyelse i andra punkten i stycket om undantag från föreskrifter enligt A.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Stadsbyggnadskontorets ser över undantag från A-föreskrifter.

Västra Götalandsregionen – Naturbruksförvaltningen

1. Naturbruksförvaltningen ser positivt på reservatsbildning.
2. Har önskemål om att flytta reservatsgränsen söder om gårdskomplexet vid Angereds gård till södra sidan av fältet, som gränsar till gårdskomplexet.
3. Samt norr om betesmark i anslutning till gårdskomplexet i väster där det finns en naturlig gräns i cykelbanan.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Stadsbyggnadskontoret ser övergränsdragningen kring gården.

Västra Götalandsregionen – Västarvet

1. Västarvet är positiva till att förslaget har tagits fram
2. Lärjeåns dalgång ingår i ett förslag till övervakningsprogram för föroreningskänsliga arter i Göteborgs kommun. Ett flertal arter har inventerats i olika omgångar längs Lärjeån. Det bidrar till att området har ett högt vetenskapligt värde och bör finnas med i skötselplanen.
3. Det finns det inga registrerade fornlämningar längs bäckarna i området. Vid eventuell utrivning av dammar vid kvarnmiljöer bör en kulturmiljöanalys utföras för att utreda om det rör sig om fornlämningar.
4. Det bör tas fram en riskbedömning med förslag till förebyggande åtgärder om det skulle ske ett större utsläpp från industriområdet.
5. Det bör göras en översyn om hur avlopp och dagvatten hanteras från koloniområden längs med Lärjeånen.
6. I bevarandemålet bör det skrivas in att vattendraget ska hålla en god vattenkvalitet och att det bör finnas provpunkter i området som kontrollerar detta
7. Skälen till den flikiga gränsdragningen samt frånvaro av skyddszoner kring Hällebacken bör kommenteras tydligare.
8. Önskvärt med samarbete med angränsande och berörda kommuner om skyddet av Lärjeåns naturreservat för att inte äventyra syftet med naturreservatet och att skydda den naturliga gränsen för ljungheden i söder.
9. Skrivfel i sista stycket i skötselplanen sidan 12: ”Gravfältet är troligen anlagt under yngre stenålder (500–1050 e. Kr.)”. Tidsålder bör ändras till järnålder.
10. Bevarandemålet för skötselområdet "Barrskog" bör formuleras för att förtydliga om något målen har företräde eller om de ska vara jämställda?
11. Önskemål om att skriva in ett generellt mål om död ved, till exempel 20 m³ död ved per hektar.
12. Det bör upprättas en plan för naturvårdsbränningar om barrskogsvärdena ska öka.
13. I skötselåtgärderna bör därför finnas en punkt som reglerar skogsgödsling.
14. Där brännings förslås som skötselåtgärd bör Kraftbolaget som sköter ledningsgatan konsulteras innan skötselplanen vinner laga kraft.
15. Idag ingår naturbetesmarker och gödslade vallar i gemensamma fållor. Dessa miljöer bör i stället ha separata fållor så att inte de naturligt näringsfattiga naturbetesmarkerna gödslas av vallen genom betesdjuren.

16. Betesmarkerna bör inventeras med syftet att identifiera rester av de gamla slåtterängarna och att de mest skyddsvärda ängarna sköts med slåtter.
17. Ett stort reservats som Lärjeån borde ha en dedikerad ängsyta som sköts som äng.
18. Förslag på skötselåtgärder i de gödslade betesmarker för att öka naturvärdena, skapa mer variation och för att förstärka den kulturhistoriska landskapsbilden.
19. Nätverket kring LAB190 kan användas för att förstärka bevarandearbetet i och kring Lärjeån.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Stadsbyggnadskontoret kommer se över synpunkterna kring forskrifterna. I skötselplanen ingår främst en beskrivning av de prioriterade bevarandevärdena i reservatet. Flera av synpunkterna kan hanteras den i uppföljningsplan som stadsbyggnadskontoret ska ta fram för naturreservatet. Stadsbyggnadskontoret ser över reservatsgränsen.

Sakägare

Sakägare 1

1. Glad av att läsa förslaget och anser att det är på tiden att detta vackra och unika område får ett passande skydd.
2. Hur ska det gå till praktiskt att hävda betesmarker och återuppta igenväxande betesmarker när det är så dålig ekonomi? Hur ser avtals- och ersättningsmodeller ut?
3. Skötselplanen måste anpassa för att det ska vara möjligt att hålla nere parasittrycket hos betesdjuren. Reglerna bör anpassas Jordbruksverkets stödregler.
4. Synpunkter på förbudet att inom Natura 2000-området låta betesdjur gå ner till vattnet. Bör istället utformas som funktionskrav med situationsanpassade lösningar.
5. Synpunkter på friluftskartan i bilaga 6 a-c, då flera befintliga stigar och leder är borttagna.
6. Synpunkter på att kommunen sänker ambitionsnivån för underhåll av de leder som finns och att det inte finns planer på nya leder inom reservatet.
7. Synpunkter på förbudet att rida eller cykla på markerad gång/vandringsled.
8. Anser att den forskning som finns på området visar att cyklister inte orsakar större markslitage och därför bör inte cykling regleras.
9. Det behövs fler ridleder i reservatet, inte färre,
10. Ifrågasätter hundkopplingsförbudet
11. Önskar att reservatet är restriktivt med hund- och människobesök i hagar, tex genom att anlägga nya stigar utanför.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Kontoret kommer att se över åtgärder i skötselplanen och synpunkterna gällande föreskrifter. Göteborgs stad kommer inte anlägga stigar/leder som går genom hagar.

Sakägare 2

1. Faktorer som förändrar brukningsvillkor för lantbrukare och djurhållning till de sämre måste kompenseras på ett godtagbart sätt
2. Synpunkt naturreservatets syfte.
3. Samtliga nedanstående punkter som ej går i samklang med befintligt lantbruk och djurhållning redovisas nedan. Samtliga punkter är en inskränkning av idag befintliga brukarrättigheter och måste på något vis ändras eller ersättas monetärt.
4. Synpunkter på tillståndspliktigt att sätta upp vindskydd, bygga samlingsfålla m.m.
5. Synpunkter på undantaget i föreskrift A5 då tiden för undantaget är för kort.
6. Synpunkter på förbudet att på kommunal mark ta ner träd eller skada träd.
7. Synpunkter på förbud att avverka, gallra och röja träd i anslutning till vattendrag efter åkanter ska ej växa igen enligt länsstyrelsen, EU och SJV.
8. Synpunkter på tillståndsplikt för tex tillbyggnader, försvåra för lantbruk och djurhållningen.
9. Synpunkter på tillståndsplikt för att få dika, då det måste vara möjligt att göra nya täckdiken när gamla system förbrukats.
10. Synpunkter på att markägaren ska behöva tåla visst intrång enligt B-föreskrifterna

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkter. Tanken med naturreservaten är inte att försvåra för jordbruket i reservatet. Kontoret kommer att se över åtgärder i skötselplanen och synpunkterna gällande föreskrifter. Göteborgs stad kommer inte anlägga stiger/leder som går genom hagar.

Sakägare 3

1. Ser mycket positivt på bildande av naturreservat i området men ser att stadsbyggnadskontoret inte tar upp viktiga frågor för att skapa ett socialt, kulturellt och ekologiskt hållbart landskap.
2. I beslutsunderlaget fastslås att landskapet har höga kulturhistoriska värden. Vilka värden, annat än fornlämningar tas dock inte upp? En kulturarvsanalys som ser till helheten av landskapets kulturarvsvärden bör genomföras.
3. Kulturarvsanalysen bör integreras med en landskapsanalys som även analyserar hur människor nyttjar landskapet idag och hur de skulle vilja nyttja landskapet i framtiden.
4. Synpunkt på förbud mot nya byggnader och tillståndsplikt mot för ekonomibyggnader eller anläggningar för jordbrukets behov. Ett undantag bör göras för icke-permanenta byggnader för jordbruket.
5. Synpunkter på förbudet att ta ner träd eller skada träd eller buskar.
6. Betesdjur bör även fortsatt ha möjlighet att dricka ur Lärjeåns vatten.

7. En yta som ligger intill Götaälv/Lärjeåns mynning bör skrivas som ”betesmark” istället för ”öppna marker/utvecklingsmarker”.
8. Fler ytor i det som pekas ut som Lövskog med barrskogspartier skulle vara lämpliga för skogsbete.
9. En yta som ligger strax sydväst om Angereds arena. skulle med fördel kunna inlemmas i reservatets område och används som betesmark.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Stadsbyggnadskontoret planerar inte att genomföra någon kulturmiljöanalys. Kontoret kommer att se över synpunkterna om föreskrifterna. Ytan sydväst om Angereds arena kommer att ses över om den kan ingå i reservatet.

Sakägare 4

1. Samrådsförslaget riskerar att försvåra och i värsta fall förhindra de som man ansvar att bevara.
2. Synpunkt på att det saknas uppgifter om kostnader eller kostnadsförslag för skötselåtgärder, vem som ska stå för kostnader samt vilka resurser som finns avsatta för framtida skötsel i den årliga budgeten.
3. Förväntar sig förhandling om ersättningsnivåer då det nuvarande förslaget innebär långtgående intrång i förfoganderätten, marknadsvärdeminskning samt åläggande av naturvårdsskötsel.
4. Vill påtala felaktigheter i förslaget som berör stenar vid åkanterna på fastigheten.
5. Vill påtala att det sannolikt inte är enkom lantbrukare som står för den ökade sedimenteringen i Lärjeån. Det finns flera tänkbara förklaringsmodeller till den ökade partikelmängden i Lärjeån.
6. Samverkan och samarbete i stället för detaljstyrning är bättre för att bevara och utveckla området.
7. Förslaget är i sin nuvarande utformning såväl bristande, delvis felaktigt och kontraproduktivt.
8. Förslaget bör avslås i sin helhet alternativt genomgå omfattande revidering.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkter. Reservatsförslaget kommer att omarbetas och aktuell fastighet kommer att utgå ur reservatet. Frågan om ersättning hanteras av fastighetskontoret och synpunkter om ersättning kommer att lämnas över till fastighetskontoret. Stadsbyggnadskontoret kommer att se över om det förekommer några felaktigheter i förslaget.

Sakägare 5

1. Mycket negativa till förslaget. Syftet är gott men anser att begränsa för fastighetsägare är fel väg att gå.

2. Göteborgs stad har mycket betesmark som missköts, exempel på privata fastighetsägare är färre om ens några.
3. Man skulle få mer effekt av att skydda dom större vattendragen.
4. Vättlefjäll och Natura 2000-området sköts inte enligt den förslagna skötselplanen. Vad blir skillnaden mellan de tidigare reservaten i jämförelse med det planerade?
5. Ställer sig frågan till hur det projektet ska finansieras och om det finns någon budget och någon långsiktig budget förankrad i kommunen?
6. Behöver mer information innan de kan ta beslut som påverkas deras mark.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Reservatsförslaget kommer att omarbetas och aktuell fastighet kommer att utgå ur reservatet. Frågan om finansiering och budget hanteras av nämnderna för de förvaltningar som ska förvalta reservatet.

Sakägare 6

1. Mycket negativa till förslaget. Syftet är gott men anser att begränsa för fastighetsägare är fel väg att gå.
2. Synpunkter på att kommunen ska tala om hur privata marker ska skötas när kommunens marker vid Lärjeån har missköts under en lång tid.
3. Vättlefjäll och Natura 2000-området sköts inte enligt den förslagna skötselplanen. Vad blir skillnaden mellan de tidigare reservaten i jämförelse med det planerade?
4. Man skulle få mer effekt av att skydda dom större vattendragen.
5. Det förekommer en del direkta felaktigheter både vad gäller fakta och områdets historia vilket medför tveksamma slutsatser.
6. Vill påtala felaktigheter i förslaget som berör stenar vid åkanterna på fastigheten.
7. Synpunkter på förbud att avverka, gallra, eller röja träd i anslutning till vattendrag.
8. Samtliga kostnader som ingår i beslutet och skötselplanen måste kommunen finansiera och detta kan inte åläggas markägare.
9. Ställer sig frågan till hur det projektet ska finansieras och om det finns någon budget och någon långsiktig budget förankrad i kommunen?
10. Är förslaget politiskt förankrat?
11. Behöver mer information innan de kan ta beslut som påverkas deras mark.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Reservatsförslaget kommer att omarbetas och aktuell fastighet kommer att utgå ur reservatet. Kontoret kommer att se över synpunkterna gällande föreskrifter. Frågan om ersättning hanteras av fastighetskontoret och synpunkter om ersättning kommer att lämnas över till fastighetskontoret. Frågan om finansiering och budget hanteras av nämnderna för

de förvaltningar som ska förvalta reservatet. Stadsbyggnadskontoret kommer att se över om det förekommer några felaktigheter i förslaget. Uppdraget att bilda ett naturreservat i Lärjeåns dalgång kommer från politiken.

Sakägare 7

1. Motsätter sig reservatet och anser att förslaget bör avslås i sin helhet.
2. Anser att skötselplanen inte stämmer överens med direktiv från EU och hur man traditionell sköter marken.
3. Ser risker att detta reservat kommer skötas lika dåligt som de tidigare reservaten som kommun här.
4. Allmänheten undviker att promenera i kommunens skogar eftersom den sköts så dåligt.
5. För att skydda hela Lärjeån borde reservatet även sträcka sig upp i Lerums kommen samt kring alla biflöden.
6. Synpunkt på tillståndsplikt för att uppföra jaktorn.
7. Synpunkter på förbud att avverka, gallra eller röja träd i anslutning till vattendrag.
8. Felaktigheter i beslutet om stenar vid bäckarna.
9. Anser att privata markägare inte har skött sina marker så dåligt att det behövs ett naturreservat.
10. Bättre att skapa ett samarbete med jordbrukarna i området än att bilda ett naturreservat.
11. Saknar information i förslaget om en budgetplan.
12. Förslaget innehåller flera felaktigheter och missförstånd.
13. Förväntar sig förhandling om ersättningsnivåer då det nuvarande förslaget innebär långtgående intrång i förfoganderätten, marknadsvärdeminskning samt åläggande av naturvårdsskötsel.
14. Förväntar sig att kommunen står för skäligena ombudskostnader.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Reservatsförslaget kommer att omarbetas och aktuell fastighet kommer att utgå ur reservatet. Tanken med naturreservaten är inte att försvåra för jordbruket i reservatet. Kontoret kommer att se över åtgärder i skötselplanen och synpunkterna gällande föreskrifter. Frågan om ersättning hanteras av fastighetskontoret och synpunkter om ersättning kommer att lämnas över till fastighetskontoret. Frågan om finansiering och budget hanteras av nämnderna för de förvaltningar som ska förvalta reservatet. Stadsbyggnadskontoret kommer att se över om det förekommer några felaktigheter i förslaget.

Sakägare 8

1. Synpunkter på förbud att avverka, gallra eller röja träd i anslutning till vattendrag.

2. Synpunkter på förbud att ta ner eller på annat skada levande träd och buskar eller ta ut död ved från reservatet.
3. Reservatsbildningen kommer medföra stora svårigheter att transportera ut virke från skogsfastigheten.
4. Föreskrifterna försvårar möjligheten att rusta upp en samfälld väg. Möjligheten till och kostnadsfördelningen för en upprustning av den samfällda vägen bör utredas.
5. Det framgår inte tydligt hur skötsel med hyggesfria metoder och lövskog med riktade naturvårdsåtgärder skiljer sig mellan privat mark och kommunal.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Kontoret kommer att se över åtgärder i skötselplanen och synpunkterna gällande föreskrifter. Tanken är inte att den samfällda vägen ska ingå i naturreservatet och berörs därför inte av föreskrifterna.

Sakägare 9

1. Det nuvarande förslaget riskerar att försvåra och i värsta fall förhindra de som man ansvar att bevara.
2. Saknar uppgifter om kostnader för åtgärder i skötselplanen, ser risker med att stora kostnader kommer läggas på fastighetsägare.
3. Förväntar sig förhandling om ersättningsnivåer då det nuvarande förslaget innebär långtgående intrång i förfoganderätten, marknadsvärdeminskning samt åläggande av naturvårdsskötsel.
4. Förväntar sig att kommunen står för skäliga ombudskostnader.
5. Vill påtala att det sannolikt inte är enkom lantbrukare som står för den ökade sedimenteringen i Lärjeån, ex en ökad mängd träd och en sämre grästillsväxt vid ån samt stendiken som sätts igen.
6. Anser att det inte behövs fler regler och detaljstyrning. Privata fastighetsägare värnar om den unika miljön och dess biotoper i området.
7. Bättre att skapa samverkan och samarbete för att bevara och utveckla området.
8. Förslaget bör avslås i sin helhet alternativt genomgå omfattande revidering enligt synpunkter ovan.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Reservatsförslaget kommer att omarbetas och aktuell fastighet kommer att utgå ur reservatet. Tanken med naturreservaten är inte att försvåra för jordbruket i reservatet. Kontoret kommer att se över åtgärder i skötselplanen och synpunkterna gällande föreskrifter. Frågan om ersättning hanteras av fastighetskontoret och synpunkter om ersättning kommer att lämnas över till fastighetskontoret. Frågan om finansiering och budget hanteras av nämnderna för de förvaltningar som ska förvalta av reservatet.

Sakägare 10

1. Föreslår att en korridor avsätts från reservatet för att inte omöjliggöra ett effektivt brukande av fastighetens skog.
2. Synpunkter på förbudet att avverka, gallra eller röja träd i anslutning till vattendrag.
3. Synpunkt på att anlägga en ny rastplats vid Rydstå gård.
4. Synpunkt på tillståndsplikt för att uppföra jaktorn.
5. Vill påtala de risker som en ökning av antalet besökare kan medföra, tex mer buller, slitage av vägar och risk för olyckor.
6. Ta med en lövskogsbeklädd kulle vid Ormnås
7. Förslår en parkering i vid Bergums kyrka varifrån besökare kan promenera till och i naturreservatet.
8. Vill avråda från att bilda naturreservat på skogsskiftet på den aktuella eller området kring Rydstå.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Reservatsförslaget kommer att omarbetas och aktuell fastighet kommer att utgå ur reservatet. Kontoret kommer att se över synpunkterna gällande föreskrifter och frågor gällande parkering.

Sakägare 11

1. Förslaget ska omarbetas gällande den geografiska avgränsningen samt invänta arbetet med den nya översiktsplanen.
2. En sådant omfattande förändring av kulturbygden bör förankras bättre.
3. Kritisk till kommunen inte har haft mer samarbetet kring skötselplanen och information om arbetet innan samrådshandlingarna skickades ut.
4. Finns det politiskt förankring av finansieringen?
5. Stora ytor som staden förfogar över är obetade och igenväxta.
6. Bergums fritidslantgård som är nedläggningshotad får 1,8 miljoner och har en yta av några % av reservatets storlek.
7. Parkeringen och gångstigar vid Bergums fritidslantgård anlades av kommunen för länge sedan men underhålls knappt. En upprustning där skulle öka tillgängligheten men pengar saknas.
8. Byggnadsnämndens utredare räknar med att bygdens lantbrukare ska hålla markerna i god hävd med påtvingande skötselplaner och restriktioner trots redan ansträngs lönsamhet.
9. Kommunen har satsat mycket pengar på projekt stadslandet utan få i gång någon vidare produktion, nu senast den omskrivna kajodlingen läggs ner pga dålig lönsamhet.
10. Synpunkter på förbudet mot att ta vatten från Lärjeån eller biflödena för bevattning under torrperioder och perioder med mycket låga flöden.
11. Synpunkter på anläggandet av en vall med lermassor vid Lärjeåns golfbana.

12. Lakvatten rinner sedan ut i Lärjeån som på just den sträcka undantagits från reservatet och laxvandringen som är livsavgörande för flodpärlmusslans fortplantning måste passera detta område.

13. Synpunkter på skötseln av skogarna i reservatet.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Tanken med naturreservaten är inte att försvåra för jordbruket i reservatet. Kontoret kommer att se över åtgärder i skötselplanen och synpunkterna gällande föreskrifter. Frågan om ersättning hanteras av fastighetskontoret och synpunkter om ersättning kommer att lämnas över till fastighetskontoret. Frågan om finansiering och budget hanteras av nämnderna för de förvaltningar som ska förvalta reservatet.

Sakägare 12

1. Anser att de muntligen har blivit lovande att deras tomt skulle undantas från naturreservatet, men enligt en karta som de har fått går reservatsgränsen på deras tomt.
2. Har problem med bävern på deras tomt och i området.
3. Att Lärjeåns dalgångar är vackert och unikt beror helt och hållet på att bönder genom generationer har bedrivit lantbruk. Vem kan sköta området bättre än de som bor och verkar här?
4. Alla fastighetsägare månar om sitt ägande och sin förfoganderätt.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Reservatsförslaget kommer att omarbetas och aktuell fastighet kommer att utgå ur reservatet.

Sakägare 13

1. Sälj ut markerna till de aktiva jordbrukarna med djur så löser sig bevarandet av sig själv.
2. Kommunen har inte råd eller intresse att sköta det man redan har idag tex "Västergården" och "Skattegårds lada".
3. Privata fastighetsägare blivit lovade att få vara med i utredningar och planering och detta har inte gjorts nu.
4. Det är de privata markägarna och familjejordbruken som skapat det som reservats ska bevara.
5. Anser att lax, öring och flodpärlmussla har redan ett bra fullgott skydd och byggnation är redan idag inte tillåtet i området.
6. Gynna friluftslivet är bra, men idag är det problem med uppklippta stängsel och djur skräms av hundar m.m.
7. Det måste kunna gå att anlägga ledningar och vägar.
8. Synpunkt på tillståndsplikt för att uppföra jaktorn.

9. Synpunkter på tillståndsplikt för att dika, dämna, valla in eller avleda vatten.
10. Förbuden och restriktionerna kommer att leda till miljontals kronor i ersättningsanspråk från markägare för intrånget.
11. Det kommer inte bli lätt att få nästa generation att ta över. Vad tjänar miljön på detta?
12. Att det är bra miljö/vattenmiljö är tack vara att privata markägare tillsammans bildade ett fiskevårdsområde som möjliggjorde kalkning, inplantering av fisk mm.
13. Göteborgs stad kan börja sköta sin mark på ett speciellt sätt men låt inte privata markägare bli straffade för detta.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Reservatsförslaget kommer att omarbetas och aktuell fastighet kommer att utgå ur reservatet. Tanken med naturreservaten är inte att försvåra för jordbruket i reservatet. Kontoret kommer att se över åtgärder i skötselplanen och synpunkterna gällande föreskrifter. Frågan om ersättning hanteras av fastighetskontoret och synpunkter om ersättning kommer att lämnas över till fastighetskontoret.

Sakägare 14

1. Anser att frågan om naturreservat behöver pausas och invänta den nya översiktsplanen, då reservatet påverkar hela dalgångens utveckling.
2. Utlovad återkoppling från dialogmöten har inte genomförts.
3. Underhåll befintliga leder i området istället för att skapa nya framtida kostnader och hinder i stadsutvecklingen.
4. Syftet skall nås genom att äganderätten och arrenden påverkas starkt och utan idag framtagna ersättningsnivå för intrånget.
5. Krav på olika skötselnivåer och speciell hantering av ärenden är inte i förenlighet med utveckling av fastigheterna som finns i privat och kommunal ägo.
6. Ifrågasätter tidigare beslut om tippor och upplag av slam i dalgången som negativt påverkar Lärjeån och vyerna i dalgången.
7. Ett attraktivt område har blivit en stor tipp och har nu ett förslag att föreviga tippens utseende genom att driva igenom ett naturreservat.
8. Ifrågasätter flodpärlmusslan bevarandevärde när det är inplanterad i nutid.
9. Vilken rödlistad art blir nästa som skall inplanteras för att skapa underlag för åtgärder och beslut.
10. Dessa föreskrifter med inskränkningar, förbud, intrång och ordningsföreskrifter är i mycket stor grad både hämmande för användningen av marken och olika utförda investeringarna, olika fastighetstillbehör och installationer.
11. Föreskrifterna blir en ekonomisk belastning och tidskrävande för markägare att uppfylla.
12. Skattemedel borde istället gå till de fokusområden som kommunens budget har att prioritera.
13. Hur ska dräneringsledningar hanteras på egen mark?

14. De föreskrifter som framtagits och distribuerats går inte att få en upplösning på så att dom går att läsa. Kräver ett fullständigt material med rätt skärpa och upplösning för att kunna yttra sig fullt ut.
15. Ifrågasätter att det allmänna intresset anses väga tyngre än för de som äger fastigheterna. Det får dock anses som en total kapitalförstöring att lägga ytterligare mark till naturreservat och därmed hindra stadens utveckling och dess möjligheter till byggnation och utveckling.
16. Biflöden till Lärjeån som inte ligger på Göteborg Kn marker behöver undantas från reservatet då det då kommer att förenkla diskussionerna avsevärt. Områden som finns mellan Gunnilse och Lärjeholm bör räcka och där finns samtliga de arter som reservatet vill skydda.
17. Lagg ned projektet att bilda ett Naturreservatet i Lärjeåns dalgång.
18. Betande djur och odling passar inte ihop med att allmänheten skall kunna gå i dessa områden.
19. Dagens nivå på skötsel och förvaltning är fungerande för att området skall utvecklas.
20. Skötselplaner och restriktioner och dess innehåll samt krav skall ge ekonomisk ersättning från Gbg kn till markägaren då det hämmar utvecklingen av fastigheten och kräver mycket merarbete och investeringar.
21. Eventuella inlösen kan bli aktuellt att diskutera om Naturreservatet blir av.
22. Alla befintliga investeringar och anläggningar på egen mark måste kunna underhållas utan de restriktioner som omnämns och beskrivs i förslaget om Naturreservatet.
23. Förslagets storlek motverkar möjligheten att bygga ihop och få fungerade bostadsområden samt ar bostadsområden samt arbetsplatser inom Angered/Bergum/Gunnilse.
24. I Översiktsplanen kommer inte naturreservatet att kunna uppta så stora delar av ytan.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Reservatsförslaget kommer att omarbetas och aktuell fastighet kommer att utgå ur reservatet. Tanken med naturreservaten är inte att försvåra för jordbruket i reservatet. Kontoret kommer att se över åtgärder i skötselplanen och synpunkterna gällande föreskrifter. Frågan om ersättning hanteras av fastighetskontoret och synpunkter om ersättning kommer att lämnas över till fastighetskontoret. Frågan om finansiering och budget hanteras av nämnderna för de förvaltningar som ska förvalta reservatet.

Sakägare 15

1. Motsätter sig bildandet av ett naturreservat.
2. Förslaget saknar trovärdighet eftersom man lägger en deponi i Knipered som förstär landskapsbilden och förorena Lärjeån och tillflödena.
3. Synpunkter på förbud att avverka, gallra eller röja träd i anslutning till vattendrag.
4. Synpunkter på förslaget att ta bort stenar som finns i bäckarna. Stenarna har ett historiskt värde.

5. Ställer sig frågande vad förslaget kostar och vem som ska betala.
6. Fastigheten har funnits i släkten sen sjuttonhundratalet och ingen har någonsin misskött dalarna vid bäcken.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Reservatsförslaget kommer att omarbetas och aktuell fastighet kommer att utgå ur reservatet. Kontoret kommer att se över synpunkterna gällande föreskrifter. Frågan om finansiering och budget hanteras av nämnderna för de förvaltningar som ska förvalta reservatet.

Sakägare 16

1. Anser att frågan om naturreservat behöver pausas och invänta den nya översiktsplanen, då reservatet påverkar hela dalgångens utveckling.
2. Utlovad återkoppling från dialogmöten har inte genomförts.
3. Underhåll befintliga leder i området istället för att skapa nya framtida kostnader och hinder i stadsutvecklingen.
4. Syftet skall nås genom att äganderätten och arrenden påverkas starkt och utan idag framtagen ersättningsnivå för intrånget.
5. Krav på olika skötselnivåer och speciell hantering av ärenden är inte i förenlighet med utveckling av fastigheterna som finns i privat och kommunal ägo.
6. Ifrågasätter tidigare beslut om tippor och upplag av slam i dalgången som negativt påverkar Lärjeån och vyerna i dalgången.
7. Ett attraktivt område har blivit en stor tipp och har nu ett förslag att förevisa tippens utseende genom att driva igenom ett naturreservat.
8. Ifrågasätter flodpärlmusslan bevarandevärde när det är inplanterad i nutid.
9. Vilken rödlistad art blir nästa som skall inplanteras för att skapa underlag för åtgärder och beslut.
10. Dessa föreskrifter med inskränkningar, förbud, intrång och ordningsföreskrifter är i mycket stor grad både hämmande för användningen av marken och olika utförda investeringarna, olika fastighetstillbehör och installationer.
11. Föreskrifterna blir en ekonomisk belastning och tidskrävande för markägare att uppfylla.
12. Skattemedel borde istället gå till de fokusområden som kommunens budget har att prioritera.
13. Hur ska dräneringsledningarna hanteras på egen mark?
14. De föreskrifter som framtagits och distribuerats går inte att få en upplösning på så att dom går att läsa. Kräver ett fullständigt material med rätt skärpa och upplösning för att kunna yttra sig fullt ut.
15. Ifrågasätter att det allmänna intresset anses väga tyngre än för de som äger fastigheterna. Det får dock anses som en total kapitalförstörelse att lägga ytterligare mark till naturreservat och därmed hindra stadens utveckling och dess möjligheter till byggnation och utveckling.
16. Biflöden till Lärjeån som inte ligger på Göteborg Kn marker behöver undantas från reservatet då det då kommer att förenkla diskussionerna avsevärt. Områden som finns mellan Gunnilse och Lärjeholm bör räcka och där finns samtliga de arter som reservatet vill skydda.
17. Lägg ned projektet att bilda ett Naturreservatet i Lärjeåns dalgång.

18. Betande djur och odling passar inte ihop med att allmänheten skall kunna gå i dessa områden.
19. Dagens nivå på skötsel och förvaltning är fungerande för att området skall utvecklas.
20. Skötselplaner och restriktioner och dess innehåll samt krav skall ge ekonomisk ersättning från Gbg kn till markägaren då det hämmar utvecklingen av fastigheten och kräver mycket merarbete och investeringar.
21. Eventuella inlösen kan bli aktuellt att diskutera om Naturreservatet blir av.
22. Alla befintliga investeringar och anläggningar på egen mark måste kunna underhållas utan de restriktioner som omnämns och beskrivs i förslaget om Naturreservatet.
23. Förslagets storlek motverkar möjligheten att bygga ihop och få fungerade bostadsområden samt ar bostadsområden samt arbetsplatser inom Angered/Bergum/Gunnilse.
24. I Översiktsplanen kommer inte naturreservatet att kunna uppta så stora delar av ytan.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Reservatsförslaget kommer att omarbetas och aktuell fastighet kommer att utgå ur reservatet. Tanken med naturreservaten är inte att försvåra för jordbruket i reservatet. Kontoret kommer att se över åtgärder i skötselplanen och synpunkterna gällande föreskrifter. Frågan om ersättning hanteras av fastighetskontoret och synpunkter om ersättning kommer att lämnas över till fastighetskontoret. Frågan om finansiering och budget hanteras av nämnderna för de förvaltningar som ska förvalta reservatet.

Björsovägens samfällighetsförening

1. Negativ till förslag då det är svårt att förutse vad det innebär för kostnader och merarbete för föreningen.
2. Ett antal av föreningens broar och vägtrummor kommer troligtvis påverkas av förslaget och det kommer orsaka merarbete och ökande kostnader för föreningen.
3. Kommer att ställa ekonomiska, tekniska, anläggningstekniska och juridiska krav om reservatet påverkar samfällighetens uppdrag.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Gränsen för naturreservatet kommer att justeras och Björsovägen kommer att tas bort från reservatet. Underhåll och reparation av befintliga vägar är undantagna från reservatets föreskrifter

Mollsjövägens samfällighetsförening

1. Föreningen reserverar sig och undanber bildandet av naturreservatet.
2. Kommer att ställa ekonomiska, tekniska, anläggningstekniska och juridiska krav om reservatets påverkar samfällighetens uppdrag.
3. Avtal om ersättning till samfälligheten behöver tecknas om ett naturreservat bildas.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Gränsen för naturreservatet kommer att justeras och Mollsjövägen kommer att tas bort från reservatet. Underhåll och reparation av befintliga vägar är undantagna från reservatets föreskrifter.

Grannkommuner

Partille kommun

Avstår från att yttra sig.

Lerums kommun

1. Lerums kommun är positiv till förslaget.
2. Bedömer att förslaget kommer ha positiv inverkan på att nå god ekologisk status samt att reservatet kommer att medverka till att bevara utpekade arter och naturtyper i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000.
3. Förslaget ligger väl i linje med Göteborgsregionens strukturbild, där bevarande och stärkande av de gröna kilarna är en viktig beståndsdel.
4. Arter som är knutna till vattensystemet ges en fortsatt eller snarare ökad möjlighet att röra sig vattenvägen från Göta älv och österut till kommungränsen mellan Göteborg och Lerum. Detta är positivt även för artbevarandet i Lerums kommun.
5. Reservatsförslaget är värdefullt för möjligheten att nå de nationella, regionala och lokala miljömålen samt nationella friluftsmål.
6. Bedömer att beslutshandlingen saknar information om vilken påverkan förslaget har på klimatanpassningsaspekter.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Stadsbyggnadskontoret kommer att se över synpunkten om klimatanpassningsaspekter.

Övriga

Business region Göteborg

1. Naturskyddsområdet behöver näringsidkare som bidrar till att hålla markerna öppna och vårda landskapet så att dess naturvärden bevaras och kultiveras.
2. Sid 3 under rubriken beslut: I detta avsnitt förordas att skrivningar finns med om betydelsen för områdets bevarande också av näringsidkare som icke äger fastigheter men som bedriver naturrelaterade verksamheter som är viktiga i sammanhanget.
3. Storleken och utbredningen av området bör generellt ses över utifrån att många näringsidkare befår att det nuvarande förslaget kommer hämma utvecklingen av området.
4. BRG rekommenderar att det bildas en samarbetsstruktur för drift och utveckling av området. Ett samarbete som integrerar föreningsliv, näringsliv, förvaltningar och akademi.

5. BRG förordar att ytterligare området runt Angereds gård som undantas från naturskyddsområdet.
6. Önskar att barrskogsområden i reservatet även ska kunna brukas och utvecklas med Ekosystembaserad Agroforestry.
7. Det bör ses över var det skulle vara möjlighet för byggnation i ytterkanterna på de markerna som arrenderas av Eco-Agroforestry Rekreation Center (EAC). Det finns behov av en bro över Lärjeån för djurhållning och besökare. Innan beslut tas bör extra samråd ECO ske i dessa frågor.
8. Extra samråd bör även ske med Bergums fritidslantgård och Lärjeåns kök & trädgårdar.
9. För att kunna utveckla rekreation och besöksnäring behövs möjligheter till byggnad av boende för besökare längs hela området.
10. Det finns behov av att utveckla vandringsleder i området med god skyltning, webbkartor och besöksmål i samverkan med utvecklingsgrupp och besöksnäring i området.
11. I förslaget bör därför nämnas att den europeiska vandringsleden går genom området och skall utvecklas kopplat till denna form av rekreation och turism.
12. Det bör vara möjligt att bruka lederna för el-cykeltransporter och nya former av sådan mobilitet.
13. Det saknas natur-ridleder för att den lokala hållbara hästnäringen ska kunna utvecklas i området.
14. BRG vill lyfta behovet av mark-kartering för analys av lämpliga områden för utveckling av naturbete, skogsbete, stadsnära livsmedelsproduktion och agroforestry för grön affärsutveckling.

Kommentarer:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Stadsbyggnadskontoret håller med om att reservatet behöver näringsidkare som bidrar till att hålla markerna öppna och vårda landskapet så att dess naturvärden bevaras och kultiveras. Syftet med reservatet är bland annat bevara ett värdefullt kulturlandskap och en öppen landskapsbild. Därför är reservatet restriktivt med nya byggnader. Förvaltaren av reservatet kan anlägga nya leder och stigar för friluftslivet enligt skötselplanen.

Naturskyddsföreningen

1. Naturskyddsföreningen i Göteborg tycker det är glädjande att arbetet med inrättandet av ett naturreservat för Lärjeåns dalgång nu har nått så här långt.
2. Markera ut tydliga leder och säkerställ att leder upp mot Vättlefjäll tillskapas.
3. Planera för ett besökscentrum/naturum
4. Ekologiskt jordbruk inom reservatet är eftersträfvansvärt på sikt.
5. Införa en strategi för att minska näringstillförseln till ån längs Lärjeåns dalgång.
6. Undvika skogsbruk inom reservatet.

7. Inför en buffertzonen i skogarna runt reservatet där hyggesfritt skogsbruk förordnas.
8. Det bör tydligare redovisas omgivande skyddad natur, t.ex. Vättlefjäll naturreservat i en karta.
9. Föreningen vill lyfta frågan att det vore värdefullt om det kunde bli naturreservat även längre uppström i Lerums kommun.
10. Föreningen lämnar förslag på ytterligare områden som nu eller i ett senare skede hade kunnat inkluderas i reservatet.
 - a. Barefjäll
 - b. Norr om Hallebäcken
 - c. Ett par kommunägda åkermarker, dels öster om gamla banvallen och kring Bingaredsbäcken.
 - d. Bredda området kring Kvarnabäcken.
 - e. Söder om Olofstorp och binda ihop med Lärjeån.
 - f. Äng söder om Angereds park.
11. Vikten av att delar av ängsmarkerna kan bedrivas med slätter bör förtydligas.
12. Föreningen hade gärna sett en beskrivning om hur staden kommer förhålla sig till bävern och dess naturliga påverkan på ån samt hur naturligt Lärjeån får meandra. Där avvägande mellan friluftsliv med dess infrastruktur och miljön beskrivs.
13. Föreningen föreslår att man inför en handlingsplan för hur man ska säkerställa tillgång till ved vid rastplatserna.
14. Det behövs särskilda åtgärder under broar och över vägar för att säkerställa grön infrastruktur.
15. En långsiktig åtgärdsplan för att säkerställa att omgivande bebyggelse fördröjer och renar dagvatten på väg ner till Lärjeån bör utredas.
16. Vid exploatering i området kring reservatet bör även konnektivitetsanalyser göras och att ny bebyggelsen tar största möjliga hänsyn till gröna kopplingar mellan omgivande naturområden utifrån olika naturvårdsarter i området.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Stadsbyggnadskontoret ska se över föreningens förslag på ytterligare områden. En strategi för att minska näringstillförseln till ån samt åtgärdsplan för att fördröja och renar dagvatten är inget som hanteras inom reservatsarbete. Ansvar för detta ligger på andra förvaltningar inom staden.

Bohusläns museum

1. Bohusläns museum ser positivt på bildandet av naturreservatet.
2. Det är angeläget att information om vattendragens forn- och kulturlämningar inarbetas i beslutsdokument och skötselplan.
3. Lämningar utmed vattendragen bör kartläggas och registreras i Fornsök och hänsyn behöver tas till dem i samband med skötselåtgärder i vattendragen.

4. Skötselåtgärderna i och utmed vattendragen bör genomföras med omsorg om kulturmiljön och i samråd med antikvarisk expertis och med eventuellt tillstånd enligt Kulturmiljölagen

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Stadsbyggnadskontoret ser över formuleringen samt hantering av vattendragens forn- och kulturlämningar.

Göteborgs ornitologiska förening

1. Mycket glädjande att det nu kommer bildas ett väl tilltaget naturreservat i Lärjeåns dalgång
2. Önskvärt att det görs en inventering av diken med målsättningen att dessa läggs igen och hydrologin återställs.
3. Inkludera Barefjäll i reservatet.
4. Föreningen anser att det inte skall förekomma ekonomiskt skogsbruk i ett naturreservat.
5. Synpunkter på mål och skötsel för barrskogsdelarna.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Stadsbyggnadskontoret ska titta på Barefjäll. Kontoret ser över synpunkter mål och skötsel för barrskogsdelarna.

Göteborgs stigcyklister

1. Det finns flera stigar i det föreslagna reservatet som används frekvent av cyklister.
2. Västkuststiftelsen vill lansera Bohusleden som bikepackning led.
3. Cykling har växt och kommit att ta allt större plats i naturen.
4. Modern forskning har visat gång på gång att cykling inte har ett markslitage än för fotgängare.
5. Synpunkt på förbudet att inom markerat område på bilaga 6a-b cykla eller rida.
6. Beslutet saknar helt information varför cykling är förbjudet. Förbjudet begränsar tillgängligheten till större områden genom avbrott.
7. Beslutet saknar motivering till förbudet mot att rida eller cykla på markerad gångstig/vandringsled.
8. Synpunkt på stycke under "Uppllysningar" där cykling pekats ut på ett negativt sätt.
9. Föreningen är inte negativt inställda till att området skyddas utan det är viktigt att skydda områden ur naturskyddsperspektiv med också för friluftslivet.
10. Anser att cyklister som nyttjandegrupp har blivit åsidosatta utan motivering och dessutom särskilt pekats ut med negativt ordalag. Föreningen anser att detta varken är professionellt eller förenligt med de

krav på opartiskhet som gäller för kommunala myndigheter enligt Förvaltningslagen.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Kontoret kommer att se över synpunkterna kring föreskrifterna. Formuleringen kring cyklisterna och cykling ses över i texterna.

Bergum-Gunnilse utveckling (BGU)

1. Anser att förslaget ska återremitteras för ny behandling och samordnas med en fördjupad översiktsplan för Lärjedalen.
2. Reservatets omfattning måste avvägs noggrant i en bred demokratisk process. Genom en sådan process kan motstridiga intressen identifieras och avvägas. Ekonomiska och sociala aspekter behöver fullt ut vägas in tillsammans med naturvärden.
3. Anser att nuvarande förslag inte kan genomföras då det är för omfattande.
4. Anser att förslaget blir en dramatisk påverkan och ingrepp för de boende och verksamheter som inte står i proportion till vad man vill uppnå.
5. BGU har i en rapport tagit fram förslag på område för boende som står i direkt konflikt med förslaget naturreservat.
6. Som en utbredning för reservatet bör Natura 2000 området vara en utgångspunkt under framtagning av en fördjupad översiktsplan för Lärjedalen.
7. BGU ser med oro på de detaljerade anvisningar av skötsel som medför omfattade begränsningar i nyttjande av marken.
8. Det saknas en konsekvensanalys av de merkostnader som förslaget innebär för markägare och arrendatorer.
9. Det saknas uppgifter om årliga förvaltningskostnader och om kommunens förvaltningar har medel att genomföra detta.
10. Medel och arbetskraft för att sköta kommunens åtagande inte är i balans till skillnad från privata marker som sköts föredömligt.
11. Delar av befintliga Natura 2000 området är idag inte tillgängligt för allmänheten.
12. Det framgår inte hur förvaltningen av betesmarkerna ska gå till i praktiken
13. Synpunkter på att förslaget starkt begränsar möjligheten att i framtiden omprioritera markområdets användningsområden.
14. Kan markägare/arrendatorer ges en rimlig ledtid för nödvändiga beslut för att bedriva sin verksamhet, tex för kunskaps- och tidsinsats för dispenshantering?
15. Fastighetskontorets initiativ med testbäddar och utökning av arrenden för grönsaksodling m.m samt Naturbruksskolan på Angereds gård skulle kraftigt begränsas av förslagets omfattning.

16. Förslagets stora utbredning i kombination med de begränsningar som förskrivs kommer att försvåra för de verksamheter som ingår i BGU's vision för Lärjedalen.
17. BGU har föreslagit en utveckling av ridvägar, leder och kommunikationsstråk som kommer i princip att stoppas av reservatet vilket kommer att hämma en utveckling i området.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Reservatets storlek beror bland annat är att det är en öppen landskapsbild som är syftet med reservatet. Tanken med reservatet är inte att försvåra eller begränsa för jordbruksverksamheten utan att säkerställa så att den pågående markanvändningen ska kunna fortgå. Frågan om finansiering och budget hanteras av nämnderna för de förvaltningar som ska förvalta reservatet.

Lantbrukarnas riksförbud (LRF)

1. Det viktigaste är att skapa och behålla biologisk mångfald i naturbetesmarkerna.
2. Naturreservat ska inte bildas på privat mark pga inskränkningarna i äganderätten och får inte inskränka äganderätten på privata grannfastigheter.
3. Syftena med reservatet är i vissa fall motstående. Att öka betesdriften kan kollidera med friluftslivet. Det finns risker med kor och kalvar och hundar.
4. Det framgår inte hur igenväxningen ska förhindras när betesdjuren inte kan stoppa den.
5. LRF reagerar starkt på skrivningen på sidan 4(18) att det läckert bekämpningsmedel och gödning. Alla jordar läcker växtnäring, oavsett om eller hur marken brukas. LRF vill ha en redovisning på vad som läcker och i vilka mängder.
6. Värdefulla marker har förfallit efter att de drabbats av så kallat skydd. LRF vill kraftigt betona vikten av att erforderliga skötselmedel ställs till förfogande.
7. Självfallet ska inte tillstånd krävas för jaktorn som behövs för vildsvinsjakt. Antalet grisar måste hållas lågt i området om inte floran ska allvarligt skadas.
8. Att inte låta betesdjuren ha tillgång till ån för att dricka kan strida mot gott djurskydd. Vem ska bekosta utrustning om djuren inte får dricka i ån? Om det ålägger djurägare så minskar incitamentet att hålla betesdjur.
9. Det måste framgå hur många träd som krävs för att skugga vattenytan. Om inte röjning av träd får ske riskeras att betesmarken växer igen.
10. Det är olämpligt att medhavd grill tillåts ur brandsäkerhetssynpunkt.
11. Vad avses med större betesdjur? Vad avses med betesmarkstöd?
”Miljöersättning betesmarker och slåtterängar – åtaganden” är ett femårigt åtagande. Vad som sker under nästa CAP-period svävar i dunkel.

12. De olika föreskrifterna som i vissa fall är motstående gör att risken ökar att ingen vill vara djurhållare i reservatet. Vilka åtgärder ska vidtagas för att underlätta betesdriften?
13. Hur ska ask och alm, som är starkt hotade av sjukdomar, hanteras?
14. Vad menas på sidan 25 (29) under övriga anläggningar?
15. Arealuppgifter saknas i skötselplanen.
16. Var finns de ekonomiska resurserna för åtgärderna?
17. Vem ansvarar för och samordnar så att målen nås, vem håller kontakt med djurhållarna?

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna. Tanken med naturreservaten är inte att försvåra för jordbruket i reservatet. Kontoret ser över synpunkterna kring föreskrifterna och skötselåtgärder.

Allmänheten

Boende på adress 1

Ser fram emot ett beslut att Lärjeåns dalgång blir naturreservat och är mycket angelägen om att man gör allt för att bevara området som det nu är.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna.

Boende på adress 2

Tycker att detta är en mycket bra idé. Lärjedalen är ett av nordöstra Göteborgs naturskönaste områden och bör bevaras som sådant. Inte minst för att underlätta och uppmuntra till friluftsliv för personer boende i Angered

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna.

Boende på adress 3

Jättebra! Självklart ska området vara skyddat och tillgängligt för oss och våra kommande generationer.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna.

Boende på adress 4

Det vore väldigt fint om man kunde knyta ihop stadsdelarna Kortedala och Hjällbo, till exempel med en gångväg + bro mellan Talldungskolan och Bläsebovallen. Kan man ha kvar den möjligheten även när området blir naturreservat?

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna.

Boende på adress 5

Tycker det vore jättebra om området blev naturreservat. Är positivt förvånad över att området är så stort, och inte bara närmast ån. Tycker att fler områden kan inkluderas i reservatet

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna.

Boende på adress 6

Kunde man till och med göra en undergång på sidan av kulverten där E45an går över Lärjeån så man som turist kunde cykla direkt upp nerifrån Marieholm?
Tycker om det geologiska, något annat som kan inspirera och det är fint att det är här ute för Hjällboborna mm och flodpärlmusslorna som ruvar i ravinlandskapet.

Kommentar:

Stadsbyggnadskontoret har noterat synpunkterna.

Karoline Rosgardt
Planchef

Emma Svensson
Projektledare

Bilaga

- Länsstyrelsens yttrande

Lista med samrådsrets

Kommunala nämnder och bolag

Fastighetsnämnden
Idrotts- och föreningsnämnden
Kretslopp och Vattennämnden
Kulturnämnden
Miljö- och klimatnämnden
Park- och naturnämnden
Social resursnämnd
Stadsdelsnämnden i Angered
Stadsdelsnämnden i Östra Göteborg
Förskolenämnden
Grundskolenämnden
Trafiknämnden
Higab
Göteborg Energi

Statliga och regionala myndigheter m.fl.

Länsstyrelsen
Lantmäterimyndigheten
Trafikverket
Försvarsmakten
Statens geotekniska undersökningar
Havs- och vattenmyndigheten
Skogsstyrelsen
Jordbruksverket
Vattenfall Eldistribution
Västra Götalands regionen

Sakägare

Utsänd enligt fastighetsförteckning

Grannkommuner

Lerums kommun

Grannkommun

Lerums kommun

Partille kommun

Partille kommun

Övriga

Business region Göteborg
Göteborgs Ornitologiska Förening
Göteborgs Svampklubb
Handikappföreningarnas
Samarbetsorgan
Naturskyddsföreningen
Naturskyddsföreningen regionkansli
väst
Sportfiskarna Region Väst
Västsvenska Entomologklubben
Vägen ut! Kooperativen
Göteborgs naturhistoriska museum
Friluftsförbundet Region Väst
Bohusläns museum
Göteborgs hembygdsförbund
Birdlife Sverige
Lantbrukarnas riksförbud
Bergum - Gunnilse utveckling
Göteborgs scoutdistrikt
Göteborgs cykelförbund
Göteborgs stigcyklister
Storås ridklubb
Botaniska föreningen i Göteborg
Angereds bågskytteklubb
Angereds brukshusklubb
Lerdalens golfklubb
Mossornas vänner
Göteborgsseniörerna
Göteborgs Orienteringsförbund